

Annika Magnusson
Preventionssamordnare
Annika.magnusson@ekero.se

Daniel Liljekvist
Utvecklingsledare Socialnämnden
Daniel.Liljekvist@ekero.se

Uppföljning av samverkan inom PRISMA

Dnr SN13/140-759

Innehåll

1. Bakgrund.....	2
2. Sammanfattning.....	3
3. Samverkan som arbetsmetod.....	4
4. Tillvägagångssätt och struktur i uppföljningen.....	4
5. Råd och stöd/ Samverkan mellan socialtjänst och elevhälsa.....	5
5.1 SWOT-analysen visar.....	6
Vinster med samverkan i nuvarande form.....	6
Utmaningar/ hinder med samverkan.....	7
Organiseringen av verksamheten.....	7
Styrning av verksamheten.....	7
Övriga synpunkter som framkommit i SWOT-analysen.....	8
5.2 Nämndkontorens bedömning.....	8
6. Uppsökande verksamhet/Samverkan mellan fältförlagda socialsekreterare och fritidsgård.....	8
6.1 SWOT-analysen visar.....	9
Vinster med samverkan i nuvarande form.....	9
Utmaningar / hinder med samverkan.....	9
Tid och organisering.....	10
Uppdrag.....	10
6.2 Nämndkontorens bedömning.....	10
7. Samverkan socialtjänst och skola.....	11
7.1 SWOT-analysen visar.....	11
Vinster med samverkan.....	11
Utmaningar / hinder med samverkan.....	12
Ledning och förtroende.....	12

Sekretess kan vara ett hinder	12
Rutiner	12
Dialog mellan skola och socialtjänst	12
7.2 Nämndkontorens bedömning.....	13
8. Samverkan socialtjänst barn och ungdom och polis	13
8.1 SWOT-analysen visar.....	14
Vinster med samverkan	14
Utmaningar/ hinder med samverkan	14
Resurser och personal	14
Planerade former för möten och dialog	15
8.2 Nämndkontorens bedömning.....	15
9. Bilagor	15

1. Bakgrund

Barn- och utbildningsnämnden, Socialnämnden och Kultur- och fritidsnämnden samverkar kring barn och unga inom ramen för PRISMA (Preventivt Inriktad SaMverkAn). PRISMA omfattar en plan för det förebyggande arbetet i Ekerö kommun vilken syftar att skapa en gemensam plattform för samarbetet kring barn och unga. Planen visar på målsättningar, strategier och åtgärder för det förebyggande arbetet. Utvecklingsarbetet sker i verksamheterna och samordnas av PRISMA-ledningsgrupp som består av representanter från beställarkontoret barn och ungdom, kultur och fritid, socialkontoret, produktionsledning för skola, fritid, elevhälsa samt polis.

Målsättningarna inom PRISMA är flera:

- Föräldrar, förskola, skola och fritidsverksamheter har kunskap och kompetens att främja barns positiva utveckling och förebygga att barn far illa.
- Barn, ungdomar och familjer med behov av stöd får adekvat hjälp i ett tidigt skede.
- Samverkan sker för långsiktigt effektiva åtgärder och bättre utnyttjande av samhällsresurser.

I syfte att förstärka uppföljningsarbetet av PRISMA har de tre nämnderna givit nämndkontoren i uppdrag att återkomma med en redovisning av särskilt viktiga samverkanspunkter mellan verksamheter som verkar kring barn och ungdomar i riskzon samt hur samverkan idag fungerar.

Under hösten 2013 redovisade nämndkontoren delrapport nr 1 (DnR SN13/140-759). Där framgick den tänkta strukturen på uppföljningen och vilka områden som skulle fokuseras på. Med utgångspunkt från denna plan har uppföljningen nu genomförts. Detta PM är delrapport nr 2, som ger en nulägesbeskrivning av respektive samverkansområde, vilka är följande:

- **Råd och Stöd/ Samverkan mellan socialtjänst och elevhälsa**
Samverkan utifrån riskfaktorer: Konflikter mellan barn och vårdnadshavare, utvecklingskriser hos barn och oro hos vårdnadshavare.
- **Uppsökande verksamhet/ Samverkan mellan fältare och fritidsgård**
Samverkan utifrån riskfaktorer: Oorganiserad fritid i kombination av normbrytande beteende
- **Samverkan mellan socialtjänst och skola**
Samverkan utifrån riskfaktorer: Oupptäckta barn och ungdomar i riskzon, långt gången negativ utveckling utan uppmärksamhet från skola och socialtjänst.
- **Samverkan mellan socialtjänst och polis**
Samverkan utifrån riskfaktorer: Tidigt normbrytande beteende som uppmärksammas av polisen

2. Sammanfattning

Tilltänkta mottagare av det offentliga tjänster har ofta behov som berör flera myndigheter eller aktörer. Målgruppen blir på så sätt gemensam för verksamheter som kan ha vitt skilda utgångspunkter eller uppdrag. Samverkan syftar till att gynna målgruppen och där olika verksamheter kompletterar varandra för att ge en högre kvalitet. I samverkan inom PRISMA har fyra samverkansområden följts upp.

Råd och stöd bedöms vara en bra tjänst med stor utvecklingspotential. Under det pilotår som verksamheten bedrivits har den visat på tydliga vinster för målgruppen. Bedömningen är att kvaliteten kan utvecklas genom att samverkan mellan elevhälsan och socialtjänsten ytterligare fördjupas och utvecklas.

Samverkan mellan fältförlagda socialsekreterare och fritidsgårdar bedöms ha en väl fungerande samverkan där de stärker varandra i sina respektive huvuduppdrag. Den utveckling som av socialtjänsten bedrivits inom området har lett till en tydlig förflyttning. Bedömningen är att detta arbete kan fortsätta utvecklas genom att tydliggöra socialtjänstens respektive fritidsgårdarnas samverkansuppdrag, där roller och ansvarsfördelning gentemot olika delar av målgruppen klargörs.

I samverkan mellan socialtjänst och skola är bedömningen att det finns strukturella utvecklingsområden relaterade till komplexiteten inom samverkansområdet samt roller och ansvar. Det är av vikt att skapa en struktur som tar hand om detta för att kunna fortsätta utveckla samverkansarbetet.

Mellan polisen och socialtjänsten barn och ungdom bedöms det att det finns behov av att utveckla samverkansformer för att bygga dialog kring myndigheternas olika uppdrag. Samverkan hindras av att det är två olika myndigheter med väsentligt olika utgångspunkter. Vidare befinner sig polisen i en stark utvecklingsfas i takt med att en ny organisation ska vara klar 2015.

3. Samverkan som arbetsmetod

Syftena med samverkan är flera. Det handlar primärt om att verksamheternas gemensamma målgrupp ska gynnas i form av bättre serviceutbud, högre kvalitet, bättre och snabbare stöd etc. Samverkan i sin bästa form kan även gynna verksamheterna internt. Den ska/kan innebära bättre måluppfyllelse hos den egna verksamheten genom att man får en bredare bild av målgruppens behov och man inhämtar kompetensstöd ifrån andra. Samverkan i sin bästa form innebär ett effektivt resursutnyttjande.

Vinsterna med samverkan kommer också med ett pris. Det priset betalas i form av utökade arbetsuppgifter på en redan hårt belastad verksamhet (samverkan tar tid i form av gemensamma möten och insatser), olika perspektiv kan innebära förvirring istället för klargöranden (man tycker olika), samverkande aktörer kan ha olika mandat att fatta beslut vilket gör relationerna ojämlika (verksamheter organiseras på olika sätt), samverkande aktörer kan ha olika mycket utrymme och tid till samverkan.

Sammantaget kan sägas att samverkan inte är enkelt. Det finns vinster att hämta men det finns även kostnader. Samverkan innebär ofta en utmaning på ett eller annat vis. Samverkan kan vara utvecklad olika långt mellan olika verksamheter. Det kan handla om samverkan som är planerad i förväg eller samverkan som uppstår spontant efter behov.

4. Tillvägagångssätt och struktur i uppföljningen

Inom samtliga områden för uppföljningen har nyckelpersoner valts ut från olika delar av verksamheterna. Ledning och personal har fått komma till tals genom en s k SWOT¹-analys i form av en webbenkät. I denna har de ombetts bedöma styrkor och hinder samt möjligheter för att utveckla samverkan inom sitt ansvarsområde. I bilaga 1 framkommer svarsfördelningen i SWOT-analyserna.

---

¹ SWOT står för "Strengths, Weaknesses, Opportunities och Threats".

I redovisningen av varje samverkansområde används följande struktur: först presenteras samverkansområdet med en bakgrund vilken verksamhet som bedrivits. Sedan följer en sammanställning av svaren från SWOT -analysen, kategoriserat under olika teman. Slutligen avslutas varje område med en bedömning gjord av nämndkontoren kring den information som kommit fram och hur samverkan kan fortsätta utvecklas.

För att redovisa hur samverkan fungerar i dag utgår följande uppföljning från en beskrivning av *nuvarande* samverkansformer mellan olika verksamheter. Utgångspunkten i sammanställningen är några frågeställningar som syftar till att belysa vilka eventuella vinster eller förluster samverkan ger för målgruppen och vilka de eventuella utmaningarna är med samverkan i dagsläget.

Frågeställningarna är följande:

- 1) Vilka vinster eller förluster för målgruppen, har identifierats genom samverkan?
- 2) Vilka utmaningar eller hinder för samverkan mellan verksamheterna har identifierats?

5. Råd och stöd/ Samverkan mellan socialtjänst och elevhälsa.

Råd och stödverksamhet till föräldrar startade 2013 som ett pilotprojekt inom elevhälsan och socialtjänsten. Idén var att erbjuda lättillgängligt föräldrastöd i form av individuella stödsamtal mellan föräldrar och kuratorer från elevhälsan eller socialtjänstens familjebehandlare.

Bakgrunden till pilotprojektet var att skolkuratorerna fick/hade många samtal från/med föräldrar som kände oro för sina barn kring olika frågor, ofta relaterade till skola men även till hemsituation och fritiden. Problemen var sällan tillräckliga för att socialtjänsten eller Barn- och Ungdomspsykiatri skulle erbjuda insatser. Då elevhälsans uppdrag är att röja hinder för lärande har de en unik kunskap kring barnets skolsituation.

Då en bra relation mellan barn och föräldrar är en av de kraftfullaste skyddsfaktorerna ville elevhälsan erbjuda föräldrar råd och stöd i hur de kunde stärka sig i sitt föräldraskap och därmed vara ett bättre stöd för sina barn och på så vis skapa bättre förutsättningar för inläring.

Möjligheten sågs då att tillsammans med föräldrarna agera som en bro mellan hem och skola och på så sätt se barnet i ett större sammanhang. Kuratorerna bestämde sig för att systematisera de föräldrastödjande samtalen genom att erbjuda föräldrar upp till fem kostnadsfria samtal på kvällstid. Detta erbjudande gick ut till alla kommunens föräldrar (inte enbart till kuratorernas "skolelever").

Under 2013 och första kvartalet av 2014 har kuratorerna erbjudit föräldrastödande samtal. Detta har skett inom befintliga budgetramar och med befintliga personalresurser. Kuratorerna arbetar i vissa perioder en kväll i veckan och andra perioder en kväll *varannan* vecka med enskilda föräldrastödssamtal. Under en kväll tar de i genomsnitt emot tre familjer.

Socialtjänsten arbetar bland annat med att ”verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden, i nära samarbete med hemmen främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk utveckling hos barn och unga.” Familjebehandlare har sedan januari 2013 i likhet med elevhälsan erbjudit stödsamtal till föräldrar i behov av råd och stöd. Detta har även varit ett nytt sätt arbeta för socialtjänsten och syftet har bland annat varit att skapa nya kontaktvägar till en målgrupp som inte söker sig till socialtjänsten.

Då både elevhälsan och socialtjänsten bedrev råd och stöd var idén med den gemensamma samverkanssatsningen att de båda verksamheterna tillsammans skulle samverka för att utveckla föräldrastödet i kommunen. I en gemensamt utvecklad verksamhet sågs möjligheter för olika perspektiv att komplettera varandra och därmed möjliggöra en råd- och stödgivning som fångar upp fler centrala aspekter av barnets vardag. En bredare professionell bas skapar bättre förutsättningar för att kunna möta behoven hos barn och deras familjer.

Det är viktigt att understryka att verksamheten har bedrivits som ett försök och under en begränsad tid. Utgångspunkten har hela tiden varit att slutsatserna från pilotverksamheten ska resultera i ett mer konkretiserat uppdrag.

Inom råd och stöd utvärderas det stöd som ges via enkäter till både föräldrar och barn som varit aktuella för samtal. Utvärderingen visar att föräldrarna värderar samtalet högt och anser att de varit tillräckliga till sitt antal, se bilaga 2.

5.1 SWOT-analysen visar

Svaren från webbenkäterna har sammanfattats under nedanstående rubriker.

Vinster med samverkan i nuvarande form

Samverkan mellan socialtjänsten och elevhälsan i form av råd och stöd-verksamheten ger vinster för målgruppen i form av ett större utbud av rådgivare vilket ger kortare väntetider som i sin tur ökar möjligheten att tidigt bryta en negativ utveckling inom familjen och för barnet. Socialtjänstens kontaktyta blir genom samverkan med elevhälsan bredare. Elevhälsan kan t ex i telefonsamtal med föräldrarna göra bedömningen att föräldrarna behöver mer stöd än vad råd och stöd kan ge och direkt hänvisa föräldrarna till socialtjänsten, vilket ger en snabbare hjälp till föräldrarna och en bättre måluppfyllelse för socialtjänsten.

Att erbjuda stöd tidigt i en negativ utveckling är ett av PRISMAS övergripande mål och är huvudpoängen med ett förebyggande arbete. Utvärderingen av föräldrars nöjdhet med råd och stödsamtalen visar att föräldrarna värderar råd och stöd mycket högt och att föräldrarna anser att insatsen är tillräcklig för deras behov av hjälp.

Trots att utbudet av rådgivare har ökat är trycket stort på rådgivare (framförallt elevhälsans) vilket indikerar att verksamhetens nuvarande omfattning inte har förutsättningar att fullt ut möta behovet hos målgruppen. Inga möjliga förluster som samverkan kan orsaka målgruppen har identifierats.

Utmaningar/ hinder med samverkan

Pilotåret har identifierat de förutsättningar som personalen graderar som centrala för att kunna bedriva verksamheten vidare. För att kunna fortsätta att bedriva en verksamhet som tillmötesgår medborgarnas behov och utveckla personalens kompetens och arbetsformer måste förutsättningar i form av en väl etablerad organisation tydligt förankrad i verksamheternas ledningsstrukturer finnas, där det är klarlagt vilka samarbetsformer som ska gälla för socialtjänstens och elevhälsans personal.

Personalen har främst identifierat utmaningar som relaterar till organisering och styrning av verksamheten, och av uppföljningen framgår det att dessa behov anses vara basala för att kunna arbeta vidare med verksamheten.

Organiseringen av verksamheten.

Organiseringen av råd och stöd har gjorts genom att elevhälsan och socialtjänsten i bedriver råd och stöd i "två parallella spår", d v s var för sig. Elevhälsan och socialtjänsten har inte haft tider då de träffas för att utveckla gemensamma metoder. Istället har all tid uteslutande vikts åt att erbjuda målgruppen råd och stöd.

Personalen har identifierat tydliggjord ansvarsfördelning, gemensam metodutveckling, gemensam handledning och gemensamma lokaler som viktiga förutsättningar för att fortsatt kunna utveckla verksamheten.

Styrning av verksamheten.

En utgångspunkt vid uppstarten var att uppdraget skulle formuleras efter slutsatser och erfarenheter från pilotåret. Trots vetskapen om dessa förhållanden innebär det en svårighet att arbeta under otydligt uppdrag och odefinierade mål. Det ställer stora krav på personalen som upplever osäkerhet kring sin roll i relation till föräldrastödsverksamheten. För att utveckla en råd- och stödverksamhet i samverkan mellan elevhälsa och socialtjänst behövs en tydlig vision och klara mål samt tydlig styrning, där ställning har tagits till uppdrag, förutsättningar och budget.

Övriga synpunkter som framkommit i SWOT-analysen

Åsikten att samverkan mellan socialtjänsten och elevhälsan inte ger verksamheterna något mervärde har också uttryckts. Andra synpunkter som kommit fram är att det finns en otydlighet kring hur socialtjänsten och elevhälsan ska mötas i deras gemensamma uppdrag med föräldrastöd.

5.2 Nämndkontorens bedömning

Nämndkontorens bedömning är att råd och stödverksamhet av det slag som nu bedrivs är en förebyggande insats med stor potential att tidigt bryta en negativ utveckling för barn och unga och därför värd att utveckla.

De potentiella vinsterna för målgruppen värderas som höga. Samverkansformen mellan elevhälsan och socialtjänsten når idag inte sin fulla potential. Nämndkontoren bedömer att kvaliteten på insatsen ytterligare kan förbättras genom en utvecklad samverkan. Det möjliggör fler perspektiv på ett barns livsförhållanden och en bredare kompetensbas.

Under pilotverksamheten och genom denna uppföljning har skillnader i arbetsätt och metoder mellan elevhälsan och socialtjänstens tydliggjorts. Dessa skillnader är relaterade till olika synsätt på behandlingsformer, olika syn på metodutveckling och otydligheter kring varandras förebyggande uppdrag.

Med utgångspunkt från detta gör nämndkontoren bedömningen att olikheterna som finns mellan elevhälsan och socialtjänsten underskattades vid uppstarten av råd och stödverksamheten. Som en förutsättning för det fortsatta samverkansarbetet behöver detta beaktas. Likaså görs bedömningen att roller och ansvar i det förebyggande arbetet där råd och stödverksamheten ingår behöver förtydligas. I detta ingår att styrningen av verksamheten behöver tydliggöras.

6. Uppsökande verksamhet/Samverkan mellan fältförlagda socialsekreterare och fritidsgård

Socialtjänstens fältförlagda socialsekreterare (här kallad "fältare") och personalen på fritidsgårdarna har ett uppdrag att arbeta på "fältet". Socialtjänstens uppdrag är att särskilt följa unga i risk, medan fritidsgårdens uppdrag är att skapa mötesplatser för alla ungdomar. En gemensam strategi som fältare och flygande fritidsledare använder sig av för att nå sin målgrupp är att finnas ute på "fältet".

Det finns i dagsläget inget gemensamt uppdrag till socialtjänsten och fritidsgårdarna att samverka på "fältet", bortsett ifrån det allmänna uppdraget om att samverka ska ske i kommunen. Mellan respektive uppdrag finns en skärningspunkt där

verksamheterna i sitt fältarbete möter samma individer som ingår i deras målgrupp, där uppstår behovet av samverkan.

En gång i veckan träffas fältarna, de flygande fritidsledarna, polisen och kommunens säkerhetssamordnare för att stämma av hur veckans/helgens arbete förflutit, vilka händelser som inträffat o s v. Säkerhetssamordnaren går igenom väktarnas incidentrapporteringar och rapporterar om vilka individer i målgruppen, som varit inblandade. Syftet med mötena är bl a att följa upp tendenser, gängbildningar, informella mötesplatser mm, för att snabbare kunna fånga upp individer i riskzon. Samverkan sker mellan fältarna och flygande fritidsledare vissa helger då de befinner sig ute samtidigt, tillsammans eller var för sig.

6.1 SWOT-analysen visar

Svaren från webbenkäterna har sammanfattats under nedanstående rubriker.

Vinster med samverkan i nuvarande form

Samverkan mellan fältare och flygande fritidsledare i nuvarande form ger vinster för målgruppen genom att fler vuxna ute ökar den generella tryggheten för unga.

Ytterligare en identifierad vinst är att möjligheten till en snabb upptäckt av unga i behov av stöd, ökar då fler vuxna ögon finns. En positiv relation till en vuxen kan i sig innebära en skyddsfaktor för unga. Sett ur det perspektivet innebär samverkan mellan fält och fritid ett förbättrat skydd för målgruppen.

Andra identifierade vinster, är bättre måluppfyllelse för respektive verksamhet. De får en bredare bild av målgruppen i sin helhet och särskilt individer i riskzon, genom att de delar information. Detta gäller framförallt för fältarna som får information och kännedom om unga ifrån flygande fritidsledarna. Det omvända informationsutbytet begränsas av sekretess som fältarna måste följa.

Fältarna och flygande fritidsledare täcker upp för varandra vid t ex föräldraledigheter och sjukdagar. De identifierar behov och gemensamma insatser som de anser vara viktiga i ett förebyggande arbete. En förutsättning för nuvarande samverkansorganisation är att fältarna och flygande fritidsledare tillåts att vara flexibla med arbetstider, eftersom de ska "följa" ungdomsgruppen som ofta är oplanerad och spontan. Vidare är detta en fördel då Ekerö kommun till ytan spänner över ett stort geografiskt område. Samverkan ger bättre möjligheter till större täckning av kommundelar.

Utmaningar/hinder med samverkan

De utmaningar och hinder som har identifierats av verksamheterna finns internt i organisationen och relaterar till tid, organisering och uppdrag.

Tid och organisering

En utmaning eller svårighet är att få till en samverkansorganisation mellan fältare och fritidsledare utifrån fritidsledarnas begränsade tid för uppsökande arbete.

Fritidsgårdens verksamhet består av skolklubbar (verksamhet för skolbarn tom åk 6) som drivs på dagtid (BUNs uppdrag) och ungdomsverksamhet på kvällstid (KF-uppdrag).

Detta påverkar utsträckningen av tid till samverkan. Fältarna och fritidsledarna kan i nuvarande organisering utnyttja sina resurser väl. Dock uttrycker personalen att det finns behov av att i en högre utsträckning möta målgruppen, vilket upplevs vara svårt med befintliga resurser. Fritidsledarnas många olika åtaganden pekas ut som en försvårande faktor och möjligheter att arbeta mer inriktat mot ungdomar pekas ut som befintligt behov.

Uppdrag

En identifierad utmaning som lyfts av en av de tillfrågade är en upplevelse eller rädsla för att fältarnas och flygande fritidsledares uppdrag blir för likariktade i det praktiska arbetet och att det kan leda till förvirring kring ansvarsfördelning hos de yrkesutövande samt för målgruppen. Detta menar man att det kan leda till otydligheter i gränsdragningen mellan olika verksamheter. Åsikten att det inte finns några hinder för samverkan har också uttryckts.

6.2 Nämndkontorens bedömning

Nämndkontoren bedömer att samverkan mellan fältare och fritidsledare är ett samverkansområde som idag fungerar väl. De som arbetar i verksamheterna uttrycker sig positivt kring samverkan. Nämndkontoren bedömer att fältarna och fritidsledarna stärker varandra i sina respektive huvuduppdrag och att samverkan ger förutsättningar till att bättre fullfölja sina uppdrag.

Detta till trots bedömer nämndkontoren att samverkansuppdraget för fält och fritid behöver tydliggöras. För att skapa de bästa förutsättningarna för samverkan bör uppdraget kompletteras med tydliggörande av roller och ansvarsfördelning mellan fält och fritid i relation till olika delar av målgruppen som ”unga i riskzon” och övriga.

Nämndkontoren anser att fältarbetet är en förebyggande insats där en tydlig förflyttning skett i utvecklingen under de senaste åren. Detta har skett utifrån att socialtjänsten skapat en fältorganisation som består av två fältare på heltid, samt att fritidsgårdarna har fått ett uppsökande uppdrag. Sammantaget innebär detta att det finns professionella vuxna aktörer på fältet idag, vilket ger goda förutsättningar till tidig upptäckt av unga i riskzon och tidiga insatser.

I Kultur- och fritidsnämndens långtidsbudget 2014-2017 finns ökade resurser till fritidsgårdens uppsökande verksamhet, för att stimulera en fortsatt utveckling av detta arbetssätt.

7. Samverkan socialtjänst och skola

Samverkan mellan socialtjänst och skolan är en av de viktigaste samverkansrelationerna när det gäller att tidigt upptäcka barn i riskzon. Skolan möter alla barn i samhället och fungerar indirekt som socialtjänstens kontaktyta gentemot barn och vårdnadshavare. Det är av yttersta vikt att relationen mellan skola och socialtjänst är god att den bygger på förtroende och respekt för varandras kompetenser.

Samverkan mellan skola och socialtjänst kan se ut på olika vis. Den kan vara *planerad* genom t ex gemensamma informationsdagar, schemalagda och regelbundna möten, fasta telefontider etc. En annan form av samverkan sker *spontan* då skola kontaktar socialtjänst för att diskutera och rådfråga när oro finns för särskilda individer, då förskola och skola gör orosanmälningar, eller då socialtjänsten inhämtar information från skolan vid barnavårdsutredningar.

En uppföljning av den *spontana* samverkan låter sig inte göras i denna uppföljning eftersom det förutsätter ett uppföljningssystem som inte finns idag. I stället får företrädare för skola och socialtjänst uttrycka hur de anser samverkan fungerar i SWOT-analysen.

I dagsläget finns ingen tydlig samverkansorganisation som ger struktur åt skolans och socialtjänstens samverkan. I en sådan organisation kan den planerade samverkan styras upp och gemensamma rutiner kan sättas, vilka ger stadga åt den spontana samverkan som uppstår kring särskilda individer.

Under 2013-2014, har socialtjänsten haft en period av hög personalomsättning vilket försvårat arbetet med att utforma en samverkansorganisation. I dagsläget pågår en uppstart av ett samarbetsprojekt mellan Uppgårdsskolan och socialtjänsten i syfte att gemensamt utveckla en samverkansmodell.

7.1 SWOT-analysen visar

Svaren från webbenkäterna har sammanfattats under nedanstående rubriker.

Vinster med samverkan

Ett gott samverkansarbete mellan skola och socialtjänst kan innebära vinster för målgruppen i form av att olika perspektiv kan anläggas kring ett barns behov. Genom samverkan skapas förutsättningar för att få en helhetsbild av barnet, där kunskap om barnets risk- och skyddsfaktorer kan erhållas. Flera olika perspektiv och flera olika kompetenser ger bättre förutsättningar för att både skola och socialtjänst kan ge adekvat stöd. En välfungerande samverkan mellan skola och socialtjänst ökar dessutom förtroendet för båda myndigheterna i förhållande till vårdnadshavarna.

De positiva aspekter som framkommit kring nuvarande samverkan, relaterar till skolors möjlighet att få bra rådgivning hos socialtjänsten då behov finns, likaså att när en relation väl upprättats mellan förskola och handläggare så fungerar denna i regel väl.

Utmaningar/hinder med samverkan

Ledning och förtroende

Det framkommer att det finns brister i förtroendet mellan skola och socialtjänst och att det upplevs som ett hinder för att kunna utveckla samverkan. Detta uttrycker sig i bristande förståelse för varandras uppdrag kring barn som riskerar att fara illa. Ledningen för skola respektive socialtjänst anges som viktiga för att motverka dessa negativa föreställningar. Vidare efterfrågas tydliga rutiner från ledningen kring samverkan.

Sekretess kan vara ett hinder

Socialtjänstens krav på sekretess lyfts av skolpersonal som ett hinder för att skapa ett bra samarbete. Förståelse och respekt finns för socialtjänstens strikta krav på sekretess, men rutiner efterfrågas kring hur återkoppling och uppföljning kan ske mellan skola och socialtjänst, med respekt för sekretessen och som samtidigt möjliggör samverkan. Som exempel tas övergången mellan förskola och skola upp som ett område där detta upplevs som otydligt av skolpersonal.

Rutiner

Det efterfrågas tydligt förankrade rutiner kring orosanmälningar. För närvarande pekats socialtjänstens rutiner ut som en tydlig utmaning, där personalomsättningen har inneburit svårigheter att etablera trygga strukturer för samarbete. Skolföreträdare upplever att tillvägagångssättet skiljer sig mellan olika socialsekreterare; att det hänger på olika personer istället för deras funktion. Slutligen uttrycks en oklarhet i ansvarsfördelningen mellan skola och socialtjänst.

Dialog mellan skola och socialtjänst

Skolans personal efterfrågar strukturerade och planerade tillfällen för dialog och samverkan mellan socialtjänsten och skola. Även verksamhetsledningar bör delta i dialogen eftersom det upplevs som att kommunikationen mellan skola och socialtjänst brister och att orosanmälningar från skola inte leder någon vart.

När skolor gör orosanmälningar till socialtjänsten och dessa inte leder till vidare insatser riskeras skolans och vårdnadshavarens relation att försämrats. Detta har uttryckts från skolan på följande sätt ”vi tänker flera gånger innan vi anmäler, vilket strider mot lagen för att det sällan leder till en förändring för barnen men relationen till föräldrarna har försämrats”.

7.2 Nämndkontorens bedömning

När det gäller den spontana samverkan så har skolan enligt socialtjänstlagen skyldighet att anmäla *all* form av oro för barn till socialtjänsten. Socialtjänsten inleder utredning då det gör bedömningen att det ska ske. Om vårdnadshavarna inte vill ha hjälp eller inte anser att de har tillräckliga problem, dvs då principen om frivillighet inte är framkomlig måste socialtjänsten i de flesta fall acceptera detta utan vidare åtgärder. Det innebär att socialtjänsten inte har möjlighet att ge stöd till alla familjer som skolan uttrycker oro kring. För att tvångsåtgärder i enlighet med Lagen om vård av unga (LVU) ska vara motiverat måste vanligtvis den negativa utvecklingen gått väldigt långt.

Det finns en *föreställning* från skolan att socialtjänsten bedömmer problematiken som mindre allvarlig vilket vidare ger inställningen att "socialtjänsten inte bryr sig". Denna föreställning kan härledas till skolans *skyldighet* att anmäla allt och socialtjänstens *begränsande befogenhet* att agera på allt och bristande dialog mellan verksamheterna. En god samverkan mellan skola och socialtjänst skapar förutsättningar för att orosanmälningar ska vara skäliga och utredningar utmynna i relevanta beslut.

Nämndkontoren bedömer att det finns strukturella hinder för samverkan mellan skola och socialtjänst i nuvarande samverkan. Dessa strukturella hinder synliggörs bland annat i de fyra kategorier som presenteras i sammanställningen av SWOT-analysen. Vidare kan det finnas hinder som ej synliggörs i denna uppföljning. Nämndkontoren gör vidare bedömningen att hindren som presenteras i denna uppföljning går att överbryggas genom en struktur för samverkan där roller och ansvar är tydliggjorda för alla samverkande parter.

Nämndkontoren inser att komplexiteten med samverkan är stor och att den inbegriper utmaningar som särskilt behöver adresseras för att ge förutsättningar för en god samverkan mellan skola och socialtjänst.

8. Samverkan socialtjänst barn och ungdom och polis

Denna uppföljning avser samverkan mellan socialtjänstens myndighetsutövande del kring barn och ungdom och polisen. Samverkan mellan socialtjänst och polis sker kring barn och unga med normbrytande beteenden och unga kriminella. Samverkan kan se ut på olika vis. Den kan vara spontan eller planerad. Den spontana samverkan uppstår kring specifika individer när de är aktuella hos polisen eller socialtjänsten sektionen barn och ungdom.

Den planerade samverkan kan bestå av gemensamma och organiserade insatser, regelbundna möten och arbetsformer. En uppföljning av den *spontana* samverkan låter sig inte göras i denna uppföljning eftersom det förutsätter ett uppföljningssystem

som inte finns idag. I stället får företrädare för polis och socialtjänst uttrycka hur de anser samverkan fungerar i SWOT-analysen.

Den planerade samverkan mellan socialtjänstens myndighetsutövande och polis sker via månadsvisa möten. På dessa möten kan framförallt polisen informera socialtjänsten om individer de identifierar vara i riskzon. Vid mötena lämnar polisen också över eventuella anmälningar och information om t ex narkotikamisstankar, till socialtjänsten.

I dagsläget finns ingen planerad samverkan förutom de månatliga mötena. Polisen har initierat ett förslag till en planerad samverkansinsats i form av sk ”sociala insatsgrupper”. Denna arbetsform innebär att polis, socialtjänst, skola och eventuellt andra aktörer arbetar i ett nätverk tillsammans kring unga som har ett normbrytande beteende eller de som etablerat ett kriminellt beteende. Socialtjänsten har åtagit sig att undersöka hur en sådan samvekransmodell skulle kunna se ut i Ekerö kommun. I dagsläget finns ingen utvecklad arbetsform.

8.1 SWOT-analysen visar

Svaren från webbenkäterna har sammanfattats under nedanstående rubriker.

Vinster med samverkan

De vinster samverkan innebär för socialtjänst och polis som identifierats kan främst relateras till vinster för verksamheterna. Samverkan sker idag främst kring arbetet i individärenden. Personalen upplever att samverkan fungerar väl vid exempelvis förhör, skrivning av yttranden samt ansvarsfördelningen mellan polis och socialtjänst. Vidare uttrycks det att det finns en helhetssyn i samverkan kring individärenden. En vinst för målgruppen är att god samverkan möjliggör samordnade insatser för att möta och arbeta med ungdomar som är i riskzon. Detta innebär att myndigheterna bland annat snabbare kan verkställa beslut om skyddsåtgärder, i de fall socialtjänsten behöver handräckning av polisen.

Utmaningar/ hinder med samverkan

Hinder och utmaningar som framkommit har kategoriserats utifrån två områden.

Resurser och personal

Polisens och socialtjänstens personal och tidsresurser lyfts fram som ett hinder för att utveckla långsiktiga samverkansformer. Polismyndigheten har en hög personalomsättning och organisationen är i en stark förändringsfas. Detta kombinerat med de begränsade resurserna till att avvara poliser till Ekerö kommun gör att förutsättningarna för en långsiktig planering kring samverkansformer utmanas. En utmaning i samverkan är att då verksamheterna är hårt belastade, prioriteras de uppdrag som tolkas som absolut mest centrala. Att avsätta tid för att utveckla samverkansstrukturer under dessa omständigheter tenderar att få lägre prioritet. I

SWOT-analysen framkommer att det är svårt att utveckla samverkan då verksamheterna koncentrerar sig strikt på sina specifika uppdrag.

Planerade former för möten och dialog

Utöver de månatliga informationsmötena saknas det idag planerade samverkansformer för polis och socialtjänstens myndighetsutövning för barn och ungdom. Både socialtjänst och polismyndighet efterfrågar strukturer för att öka dialogen mellan socialsekreterare och polistjänstemän. Detta i syftet att öka kunskapen kring varandras arbete och etablera samarbetsformer kring gemensamma frågor.

Ytterligare en utmaning som finns i samverkansrelationen mellan polis och socialtjänst är att de i vissa fall, har olika förklaringsmodeller till sociala problem och olika åtgärder för lösningar. Dessa skilda uppfattningar upplevs ibland stå långt ifrån varandra (exempelvis olika uppfattningar om när det är motiverat att omhänderta ett barn). Den långt gånga frivillighetsprincipen som styr socialtjänstens möjligheter att agera mot vårdnadshavares vilja är ett identifierat hinder, som leder till frustration från polisens håll. Det i sin tur påverkar deras syn på hur väl samverkan fungerar. Ytterligare ett identifierat hinder i samverkan är sekretessen mellan myndigheterna.

8.2 Nämndkontorens bedömning

Flera av de utmaningar eller hinder som identifierats kan i sig, inte elimineras eftersom det handlar om lagstiftning som måste följas eller djupt liggande strukturer i yrkesidentiteter som präglas av teorier och förklaringsmodeller som finns inom varje yrkesområde.

Polis och socialtjänst måste istället utveckla former för hur de förhåller sig till sina olikheter, dvs skapa en förståelse för varandras uppdrag och yrkesidentiteter. Nämndkontoren bedömer att det därför finns skäl att fortsätta arbetet med att utforma ändamålsenliga och formella samverkansformer mellan socialtjänsten och polisen. I första led handlar det om att bibehålla och utveckla etablerade kontaktytor myndigheterna emellan, men även att på sikt möjliggöra metodutveckling och kunskapsutbyte.

Ett hinder mot detta arbete, utöver det som SWOT-analysen redogjort för ovan, är att polisen arbetar med att införa sin nya organisation, vilket ska vara klart 2015. Sannolikt kommer det påverka möjligheterna att planera långsiktigt och strategiskt.

9. Bilagor

Bilaga 1 - Svarsfördelning SWOT-analys

Bilaga 2 - Statistik Råd och stöd